

Sygn. akt III AUa 96/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Witkowski
Sędziowie:	SSA Jarosław Błaszczak SSA Elżbieta Kunecka (spr.)
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 23 listopada 2011 r. sygn. akt VIII U 2115/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2011 r. sygn. akt VIII U 2115/2011 Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie J. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 19 sierpnia 2011 r., którą organ rentowy zobowiązał wnioskodawcę do dokonania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lipca 2011 r. do dnia 31 lipca 2011 r. w kwocie 1270,41 zł, z tytułu świadczenia za lipiec 2011 r. po zmarłej w dniu 29 czerwca 2011 r. żonie wnioskodawcy W. S..

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Wnioskodawca J. S., (ur.(...)), jest emerytem i świadczenie emerytalne w wysokości ok. 1.337 zł otrzymuje do 15-tego dnia każdego miesiąca. Żona wnioskodawcy - W. S. na podstawie decyzji z dnia 13 sierpnia 1993 roku również miała

ustalone prawo do emerytury, przy czym emeryturę w wysokości 1.270,41 zł. otrzymywała ona w tym samym czasie, co wnioskodawca, tj. do 15-tego dnia każdego miesiąca. Oboje posiadali też wspólne konto w banku.

Emerytury wnioskodawcy oraz jego żony za czerwiec 2011 r. wpłynęły zgodnie z harmonogramem.

W dniu 22 czerwca 2011 r. żona wnioskodawcy uległa wypadkowi, w wyniku czego doznała (...) zmarła w szpitalu w dniu 29 czerwca 2011 r.

W dniu 30 czerwca wnioskodawca zlecił czynności związane pochówkiem żony Firmie pogrzebowej (...) we W., która to w dniu 11 lipca 2011 r. złożyła do organu rentowego wniosek o przyznanie zasiłku pogrzebowego.

Następnie w dniu 12 lipca 2011 r. organ rentowy przekazał, zgodnie z harmonogramem przetwarzania za lipiec 2011 r., na konto wnioskodawcy emeryturę jego żony za lipiec 2011 r. w wysokości 1.270,41 zł. Z uwagi na fakt, iż zawiadomienie o zgonie żony wnioskodawcy nastąpiło dopiero w dniu 11 lipca 2011 r., a więc zaledwie na dzień przed przekazaniem kwoty emerytury na rachunek bankowy wnioskodawcy, nie było już możliwe wstrzymanie wypłaty nienależnego świadczenia za lipiec 2011 r.

Wobec powyższego w dniu 19 sierpnia 2011 r. została wydana decyzja, o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń przez osobę inną niż wskazaną w decyzji organu rentowego, tj. wnioskodawcę.

Na wnioskodawcy ciążyą zobowiązania finansowe:

- kredyt w banku, płatny w ratach, przy czym wysokość 1 raty wynosi ok. 617 zł,
- opłaty za energię elektryczną w wysokości od 46,76 zł do 130,37 zł,
- opłata za mieszkanie w kwocie 204,54 zł.

Równocześnie w związku z pogrzebem żony wnioskodawca poniósł koszty w wysokości 2.400zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy orzekł, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd, wskazując na treść art. 138 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 009 r. Nr 153, poz.1227 z późno zm.), który definiuje pojęcie nienależnego świadczenia oraz reguluje zasady zwrotu takiego świadczenia, stwierdził, że kwota pobrana przez J. S. w wysokości 1 270,41 zł, podlega zwrotowi jako świadczenie nienależne.

Sąd wyjaśnił, że wnioskodawca pomimo ciążącego na nim obowiązku nie poinformował w terminie organu rentowego o śmierci żony, a obowiązek ten scedował na właściciela Zakładu pogrzebowego (...)a w konsekwencji pobrał nienależne świadczenie. W związku z tym jako osoba nieuprawniona, która pobrała świadczenie, zobowiązany jest do jego zwrotu w całości.

Z wyrokiem nie zgodził się wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i zarzucając wyrokowi naruszenie art. 233 § 1 kpc., przez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i na tej podstawie wydanie wadliwego wyroku.

Wobec tak przedstawionych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

W obszernym uzasadnieniu apelacji wnioskodawca przedstawił w sposób szczegółowo swoją obecną sytuację finansową, podnosząc, iż pobrana emerytura jego zmarłej żony została wydatkowana w związku z pogrzebem żony. Wnioskodawca wskazał na obciążenia finansowe jakie jest zobowiązany zapłacić i podniósł, że zobowiązanie go

do zwrotu nienależnie pobranego świadczenie jest niezgodne z duchem humanitaryzmu i zasadami współżycia społecznego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji przeprowadził prawidłowe postępowania dowodowe w sprawie, wyprowadził trafne wnioski i wydał wyrok zgodny z obowiązującymi przepisami prawa.

Spór w sprawie wymagał ustalenia czy pobrane przez wnioskodawcę świadczenie emerytalne jego zmarłej żony, z rachunku wspólnego małżonków, było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 138 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 009 r. Nr 153, poz.1227 z późno zm.), czy też nie, a w konsekwencji czy podlega ono obowiązkowi zwrotu organowi rentowemu.

Z powołanego wyżej przepisu art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika bowiem, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia ciąży na osobie, która je pobrała.

Wyjaśnić w pierwszej kolejności należy, że śmierć osoby uprawnionej do emerytury powoduje ustanie prawa do świadczenia (art. 101 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Świadczenia wypłacone przez organ rentowy za miesiące przypadające po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, mają zatem charakter wypłaconych nienależnie. Jeżeli tego rodzaju świadczenie wypłacono osobie trzeciej, to zastosowanie znajduje art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 uważa się również wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji tego organu. Do zwrotu takich świadczeń jest wówczas zobowiązana osoba, która je pobrała. Wpłata tego rodzaju świadczeń na rachunek wspólny świadczeniobiorcy i osoby trzeciej jest równoznaczna z wypłaceniem świadczenia innej osobie w powyższym rozumieniu.

Z art. 51a pkt 1 Prawa bankowego wynika bowiem, że każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku, a więc nie wyłączając kwoty wpłaconych na ten rachunek przez organ rentowy za okres następujący po śmierci jednego ze współposiadaczy rachunku.

Zasady zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w takiej sytuacji reguluje art. 138 ust. 3 w zw. z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiąc, że obowiązek zwrotu ciąży na osobie, której świadczenie wypłacono.

W niniejszej sprawie doszło zatem do wypłacenia świadczenia emerytalnego osobie nieuprawnionej tj. wnioskodawcy.

Emerytura jest świadczeniem osobistym co oznacza, że przynależy konkretnej osobie i prawo do niej nie może podlegać cedowaniu na inną osobę trzecią. W związku z tym w sytuacji gdy świadczeniobiorca umiera, wygasa tym samym prawo do emerytury.

Zasady tej nie zmienia również fakt, że zmarła W. S. była żoną wnioskodawcy i posiadali oni wspólny rachunek bankowy. Nawet gdyby wnioskodawca był pełnomocnikiem żony to i tak w chwili jej śmierci upoważnienie do pobrania emerytury w jej imieniu wygasło.

Oznacza to, że wnioskodawca ma obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Natomiast z uwagi na trudną sytuacją materialną może on zwrócić się do organu rentowego z wnioskiem o rozłożenie tejże należności na raty.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc. orzekł jak w sentencji wyroku.

R.S.